

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 12 kn.
félévre . . . . 6 „
negyedévre . . . 3 „
Egy szám ára: 24 fr.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutcza 6 sz. a.

Felolós szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 14 fr.
többször közölve 10 fr.
Bélyegdíj: külön 60 fr.

Tartalom: Az exodus. (Trsztyénszky.) — A kultuszminiszternek 29715/1893. számú rendelete. III. — Az egyetemes nyugdíjintézet. (Tolnai József.) — Belföld. — Vegyesek. — Pályázatok. — Hirdetés.

Az exodus.

Közönségünk már a lapok útján értesült azon eseményről, hogy a dunáninneri evang. egyházkerület Liptó-Szentmiklóson tartott közgyűléséből a kisebbség kivonult.

E tényt különféleképen közlik és magyarázzák lapjaink, sőt egyike-másika kész tanácssal is ellátni a hazafias kisebbséget. Hálás szívvel fogadja a kisebbség a jóakaratu támogatást, az utbaigazító vélemény nyilvánítást: azouban nekünk kötelességünk a helyzet tisztázásának érdekében saját felfogásunk szerint ugy amaz eseménynek előzményeit, lefolyását előadni, mint jöllehet, csak általánosságban, s egyéni véleményünkkel a jövő teendőkre reámutatni.

A dunáninneri ág. hitv. evang. egyházkerületben, mondhatni a patentalis időkre következett kiegyezés óta két párt állott fenn. Az egyik, szervezve a tót nemzetiségi eszmének befolyása alatt is, s ez volt a nagyobb; a másik, megmaradva az egyházi szervezet körén belül három esperességből állott. A két párt között a dolog természeténél fogva voltak mindig eltérő szempontok, melyekből a tárgyalás alatt levő ügyeket felfogták, sőt hozattak az alkotmányos élet szabályai szerint oly határozatok, melyeknél a kisebbség majd a kerületi gyűlés jegyzőkönyvében kitüntette különállását, nagyritkán bejelentette óvását.

Ez a viszony állott fenn s ez az eljárás követetett egészen a legujabb időkig. A kisebbség folytonosan leszavaztatva nehezen vitte ugyan helyzetének kellemetlenségét, de megtudott nyugodni a változhatatlanban, szeméi előtt tartva az egyháznak és a hazának közérdekeit. Elviselhetővé tette állapotát az, hogy a pártok mégsem állottak élesen egymással szemben, a tárgyalási modor nagyrészen megfelelt egy egyházi közgyűlés iránt joggal táplálható követelményeknek, s a személyes érintkezés is tűrhető volt.

E helyzet gyökeres átalakuláson ment keresztül

a szentesített zsinati törvények alapján egybehívott és folyó augusztus hó 23. és 24. napjain tartott liptó-szentmiklósi kerületi közgyűlésen. Ez alkalommal egy, az egyházas jelleget háttérbe helyező tót-nemzetiségi többséggel állott szemben a kisebbség, mely minden tekintetet félretéve, minden méltányosságtól eltekintve saját, előre megállapított célzatait tekintet nélkül keresztül akarta vinni. E hangulatnak jelenségei a szemlélők előtt már a gyülekezés alkalmával is nyilvánvalók voltak, de teljesen kézzelfoghatókká lettek a választásoknál, midőn a kisebbségből egyetlen egy egyént sem választott a kész jelölő lapokkal s kiosztott szerepekkel megjelent többség.

Nagyon csalódnék az, ki talán a választás tényéből, egyéni ambíció vagy hiúság megsértéséből eredetnek hinné a kisebbségnek eljárását. A többség meg nem közelíthető merevsége, tagjainak diadalittas magaviselete, s azon tudat, hogy e közgyűlésen a legjobb akarat mellett sem érvényesülhet a kisebbség véleménye kényszerítette arra, amit tett, hogy így a hazai és egyházi közvélemény előtt kivonulásával dokumentálja különállását szemben a többséggel. Ez a többség nem volt többé egyházi közgyűlési többség, hanem egyenesen tót-nemzetiségi töredék, mely az egyházat nemzetiségi aspirációinak terétül választotta ki, s szerzett oly alapot, melyen ez irányu törekvéseit valósthassa. Ily körülmények között a tehetetlenség fájó érzetével a kisebbség kijelenté, hogy a választások által kizártnak látván magát a kerület kormányzására való minden befolyástól levonja a konzekvenciát, és a gyűlést odahagyja.

Magát ezt a tényt különböző oldalról különféleképp lehet felfogni és megítélni, helyeselni vagy helyteleníteni, de megtörtént dolog s a helyzettel számolni kell.

Szerintem hiba volna e tényt végleges kiválásnak tekinteni, mert a kisebbség semmi körülmények között sem törekedhetik valamely egyházi szakadás előmozdítására; de azt nemzeti érdekeink sem java-

solják. A midőn egyrészt a kisebbség kell, hogy megálljon helyén, s bármily erős küzdelemben is kész legyen elszenvedni a vereséget is, s elkedvetlenednie nem szabad: másrészt a kerületi gyűlés többségének is erkölcsi kötelessége, hogy hazai egyházunkban a szakadás szerencsétlenségét, kivált a mostani nehéz időkben, ne állandósítsa. E mellett elvárjuk és méltán elvárhatjuk az egyetemes gyűléstől, hogy ez áldatlan állapoton segítsen, s a dunán-inneni kerületnek tétlenségre kárhozottat kisebbségét képessé tegye az, hogy helyét elfoglalja és a mennyire csak lehet, egyházi alapon és irányban a többséggel közreműködve egyházi életünk fejlesztésén munkálkodhassék.

Hogy mily álláspontot fog elfoglalni a legközelebbi egyetemes közgyűlés, az a jövő titka. Én csak arra kérem a kegyelem Urát, hogy Szent Lelke erejével hassa át a sziveket és tegyen képesekké és készekké mindnyájunkat az ő szent ügyét híven szolgálni s országának terjesztésén buzgón munkálkodni.

Trsztyénszky.

A kultuszminiszternek 29715/1893. számú rendelete.

III.

És az a válaszfal egyre magasodik, egyre vastagodik, mivel a népoktatás emelése végett a hitfelekezetek is, a községek, az állam is nemesen versenyeznek egymással újabb-újabb iskolák felállításában ott, a honnan eddig a gyermekek az anyaegyház egy tanítóval ellátott iskolájába fáradtak. Ez által az anyaegyház iskolai állomása egyre gyengül, mint az anyakas, mely sok rajt bocsátott ki; és a kántortanítói javadalom kevés, csekély, mint az elgyengült anyakasban a színméz, bár népe a munkában csak nem megszakad! Sajnálni, sajnáljuk az ilyen elgyengült kast, a gondos méhészgazda gyámoltja, felsegíti is azt; de olyan még nem akadt, aki a kashoz erősen oda tapadt lépesmézről azt állította volna, hogy nagy része nem e kasból s nem e kasba való! El kell választani! Csoda-e, ha a sujtott kántortanítók abba a vastag és magas falba, mely szűk körben körülveszi őket, bele-bele ütököznek és fejük fáj? Csoda-e, ha ama merev megkülönböztetés miatt feljajdulnak és panaszkodnak, hogy a mit a törvény bőkezűen megadott nekik, azt tőlük a végrehajtás szűkmarkuan elveszi? Az elkedvetlenítés és elkeseredés a munkakedvet és kitartást nem neveli. Azt a lehangoltságot pedig a tanügy siratja meg.

Mit is mondok, nem neveli a kitartást? De hogy nem neveli ez esetben! A tanító, ki reményelheti, hogy hosszú szolgálata után teljes javadalmának élvezetében vonulhat nyugdíjba, midőn elérkeztek az erőtlen aggság napjai, át fogja engedni a munkatért másnak, kinek vállalai elég izmosak, megmérkőzni a terhes feladattal. A kántortanító, ki javadalmának

nagy részétől elesik nyugdíjaztatásakor, nem fog esengen a nyugdíj után, mely több ugyan annál, hogy az ember éhen haljon tőle, de kevesebb, sem hogy megélni lehessen vele; nem fog esengen a nyugdíj morzsái mellett útfélen fekvő koldusbot és koldustarisznya után; hanem fáradt elmével, elcsigázott testtel erőlködve tovább üti-veti a dolgot, míg végkép kimertülve a munkából ki nem dől. Nem az az állapot lebegett czél gyanánt a törvényhozás előtt, mikor a tanítói nyugdíjtörvényt megalkotta és revideálta! Hogyha pedig a kifacsart citromot eldobják (bocsánat!), a sutba helyezik alacsony gyenge polczon, ha bekövetkezik aggkórság miatt a kényszerített nyugdíjazás, annál fájóbb, annál méltánytalanabb a jövedelem megcsökkentése, a várható nyugdíj megfelezése; mivel a hosszú élet Isten kegyelme; mely az igazság útján találta meg, nem pedig büntetendő cselekmény.

Hát viseljük a kántortanítói nyugdíjnak a kántorra esendő részét az egyházközségek! Már t. i. azok az egyházközségek, a melyek a népnevelés országos ügyére amúgy is sokat áldoznak, a midőn az 5%-os iskolai adót s a községi állami iskolában divó tandíjat jóval túlhaladó összegekkel járulnak tanítóik javadalmazásához; azok az egyházközségek, melyek kántortanítóik után a 12 frtos évi illetéket, valamint az iskolába járó gyermekek után 15 kros illetéket szinte azon arányban fizetik, mintha tanítóik a teljes és nem a megnyirbálandó nyugdíjhoz bírnának igénynyel! Egyenlő kötelezettség mellett egyenlő jog, ez a szabadelvűségnek egyik követelménye!

A leirat a hitközségeknek érdekében állónak tünteti fel ugyan, hogy a kántori fizetés szigoruan elkülöníttessék a vele összeforrott, a tényleges valóság szerint vele egy tanítói fizetéstől; mert az 1870. év előtti szolgálatok utáni igényelhető végellátások esetleg jogosulatlanul terhelnék az egyházat; és mivel valamely felekezeti iskolának államivá vagy községivé nyilvánítása esetén a tanítóitól külön választandó kántori állás javadalom nélkül nem maradhat. E két körülmény az egyház belügye, melynek olyatén elintézésére a milyent érdeke kíván, maga az egyház illetékes.

A felekezeti iskola államosítása vagy elközösítése rendszerint egység útján történik, a mikor az egyházi hatóságnak elég módja van, a kántori teendők javadalmazásáról gondoskodni; vagy pedig (a mit ugyan nem tudok elképzelni) erőhatalommal történik, a mikor viszont az egyházközség hivei csakis az 5%-os iskolai adót fizetik, azaz rendszerint jóval kevesebbet, mint a mennyivel eddig járulnak az iskoláztatás költségeihez. És ezen esetben a megtakarított többletből vigan telik a kántori teendők ellátására. A mi pedig az 1870. év előtti szolgálatok után igényelhető végellátásokat illeti, ezekről az 1875. 32. t.-cz. 44. §-a azt tartalmazza, hogy az 1870. év előtti szolgálatokért igényelhetett nyugdíj-illetőséget azok tartoznak fizetni, kik az eddig fenállott kormányrendeletek — gyakorlat vagy valamely

akár egyházi, akár községi szabályzat vagy magán-szerződés értelmében különben is kötelesek lettek volna nyugdíjazásukról gondoskodni. — Kormányrendeletek az evangélikus iskolákra nem vonatkozhatnak; a hol pedig a hitfelekezeti tanítók nyugdíjazásáról gyakorlat, szabályzat vagy szerződés gondoskodik, ott mindig a kántortanítónak és nem csakis a tanítónak, de nem egyúttal a kántornak is igényei vannak biztosítva. Egyébiránt az 1875. évi 32. t.-cz. 44. § a az 1891. évi 43. t.-cz. 16. § a által hatályon kívül helyeztetvén, ez oldalról valami nagy veszély nem fenyeget.

Nézetem szerint a miniszteri körrendelet egyik lényeges pontja, mely a kántortanítókra vonatkozva intézkedik, a tanítókra nézve sérelmes, a tanügyre káros, az egyházközségekre nem előnyös, a törvény szempontjából kifogásolható. Minderről az egyházi kormányzatnak kellene a magas kormányt felvilágosítani s a kántortanítóknak igaz ügyét figyelmébe, pártfogásába ajánlani.

A kormányról, mely a tanítók nyugdíjazásáról szóló törvény üdvös módosítását a törvényhozásnál benyújtotta s keresztülvitte, nem tudom feltenni, hogy rendeletével elvenni, megcsorbítani akarná, a mit a törvény megadott. Bizodalomam van, hogy sikerülend a közokt. miniszteriumot meggyőzni arról, mikép a kiindulási, a támpont, melyet a nyugdíjba beszámítható tanítói javadalmak kiderítése körül követendő eljárásra kitűzött, helytelen és tarthatatlan, és hogy ezen kezdőpont mellett a tényleges valóságnak megfelelő adatokat beszerezni nem lehet.

Addig is pedig, míg a kántortanítók igaz ügyét a rosszul értesített kormánytól a jobban értesítendő kormányhoz megfélebbezvé, ezen ügyet igazi medrébe terelni sikerülend, lássa el az egyházi kormány az iskolaszékeket s tanítókat rögtön megfelelő utasításokkal, hogy a sérelem a kántortanítókra, az egyházközségekre, a népoktatásra minél enyhébb legyen. Maga a kormányrendelet határozottan kívánja, hogy midőn az egyházi főhatóság a rendelet tartalmát az alantas közegekkel közli, kellő útmutatás kíséretében eszközölje azt. Mely útmutatásra annál inkább szükség van, mivel félreértések és félrelépések már is előfordultak; és ezeknek kiigazítása van tervben. A kormány tanügyi hivatalos lapjában, a „Néptanítók Lapja“-ban (1892. évfolyam 773. lap) olvasom, hogy a „magyarországi tanítók országos bizottságának“ elnöksége a hozzá beérkezett panaszokra a vallás- és közokt. m. kir. miniszteriumban tudakozódván, a következő felvilágosítást nyerte. Vannak tanítók — s ilyenek a legnagyobb számmal — kiknél a tanítói s kántori fizetés nincs a hiványban, a bevallási iven külön-külön feltüntetve. Ezeknél a nyugdíj-alapot gondozó bizottság akként járt el, hogy a készpénzfizetést, a mennyiben ez világosan tanítói fizetésnek lett feltüntetve, tanítói fizetésnek vette, a földilletmények s egyéb terménybeli járulékok értékét azonban kétfelé osztotta, felerészét a tanítói, másik felét pedig a kántori fizetéshez számította.

Közbenvetőleg megjegyzem, hogy a mint feljebb elmondottam indokolásomat, az osztást ilyen alapon igazságtalannak tartom, hogy továbbá a miniszteri körlevél szerint a készpénzfizetés is szintoly elbánás alá esik, mint földilletmény és a többi terménybeli járulékok értéke.

És most folytassa beszédjét a miniszteriumban járt bizottsági elnökség. A mennyiben — úgy mond — az így megállapított illetékek nélkülözik a teljes korrektséget, a miniszterium módot fog nyújtani az illető tanítóknak, hogy fizetéseiket a kívánatokhoz képest helyesbíthessék. — Hogy anomáliák a jövőben elő ne fordulhassanak, a miniszteriumban gondolkoznak a felett, hogy a tanítói fizetések minden egyes községben a közigazgatási hatóság közbenjöttével állapíttassanak meg. Ez biztosítani fogja a tiszta igazságot, melynek felderítése első sorban magának a tanítóságnak áll érdekében.

Eddig a miniszteriumban tudakozódní járt elnökség!

A legnagyobb anomália mindenesetre a kántortanítói javadalom olyatén megosztása, a melyet a rendelet megállapított. Ezen anomálián a községekbe kiszálló közigazgatási közeg igazítani nem fog, mivel keze meg van kötve. Azonban a cél a f. évi október haváig bevégzendő ezen tárgyalások által az adott kereten belül az igazságot kideríteni s a tanítók illetményeinek a nyugdíjba beszámítását igazságosan szabályozni, ámbár a rendelet maga ezen célt meg sem említi és csakis a finanziaális szempontot hangsulyozza.

Ne hagyja az egyházi hatóság alantas közegeit, az iskolaszékeket, a tanügy egyházi napszamosait, midőn az igazság kiderítése, midőn oly fontos tanügyi egyházi kérdések forognak fönn, egészen magukra, hogy lássák el ezen közügyet a hogyan tudják jól-rosszul. Támogassa őket „kellő útmutatásokkal.“ Ezt az igazság kiderítésének érdeke, a tanítók érdeke, a tanügy érdeke, az egyház érdeke és a miniszterium világosan kifejezett akarata egyaránt követelik.

És mi lenne ezen útmutatásba felveendő? Nem igénylek magamnak tapasztalatom szűk körében annyi jártasságot, hogy ezen kényes, de fontos kérdésre kimerítő választ adni képesnek tartanám magamat. Az egyházkerületek fejei azonban, mivel az esperességekből könnyen beszerezhetik az észrevételeket, kívánalmakat, de még főképp szélesebb látkörüknél fogva, alaposan el fogják készíteni az útmutatást. Hamarosan összeszedett gondolataimat a következő sorokban vettem papírra.

Csak örömmel lehet fogadni a rendelet azon törekvését, hogy a tanítói fizetésekre nézve a valóságnak megfelelő tényleges állapot kideríttessék. És az iskolaszékek és elnökeik e célra készségesen, lelkiismeretesen munkálkodjanak közre. De mivel a körrendeletnek egyik lényeges, a kiinduló pontja a kitűzött cél eléréséhez nem vezet, mely pontnak megváltoztatása iránt az egyház a kormánynál meg-

teszi lépéseit, azon kell lenni, hogy addig is, míg a módosítás kimondatnék, a sérelem tövisei igaz, egyenes uton, a miniszteri körirat nyújtotta alkalom becsületes felhasználásával eltompíttassanak.

(Vége következik.)

Az egyetemes nyugdíjintézet.

Hiszen bárcsak ilyen intézetről szólhatnánk! Ezt azonban hamarosan aligha tehetjük: mert a kezdetnek még csak a kezdetén vagyunk. No de erős a hitünk és reménységünk, hogy az ige testté válik, hogy az elvetett mag kikél. S a mi hitünket és reménységünket növeli, a zsinat ide vonatkozó intézkedésén kívül, főként az a körülmény, hogy a dolog élén a tisztai kerület fáradhatlan, hatni, alkotni, gyarapítani akaró püspöke áll, aki az előttünk fekvő tervezet is készítette.

Az intézet terve tehát már megvan, csak azután minél előbb meg is valósulna. Megvalósulása azonban jelen alakjában alig lehetséges, sőt nem is kívánatos. Én legalább több irányban szeretnék rajta változtatást tenni. S hogy miben állanának ezek a változtatások, azt akarom röviden megmondani.

Igaz ugyan, hogy a szervezendő intézet nem az egyházaké, hanem amiénk egyháziaké léssen, mivel áldásait mi élvezendjük; de azért nemcsak méltányosnak, hanem szükségesnek is tartom, hogy fönntartásához a gyülekezetek is hozzájáruljanak bizonyos összeggel.

Erre a tervezet megokolása azt mondja: az egyházak rendetlensége miatt ez most nem eszközölhető.

Hogy rendezetlenek vagyunk, az bizonyos, hanem azért a zsinat kötelezővé tehetné volna az egyházakra a nyugdíjintézet fönntartásához való hozzájárulást, a mint azzá tette az egyházak tagjaira a közalap javaira évi adójuk $\frac{1}{2}\%$ -tőlíjának fizetését. Vagy a zsinat csak az egyesekre hozhatott kötelező törvényeket, de az egyesekből alakult testületekre már nem? A mint azt tette, tehetné volna ezt is!

Én azt hiszem, egyházaink addig is belevonhatók a nyugdíjintézet terheinek viselésébe, míg a zsinati törvények értelmében háztartásaikat rendezik. Sokat azután sem kívánhatunk tőlük: annyit azonban megkívánunk már most, hogy a papi fizetéseknek két vagy legalább is egy száztőlíját évenként beszolgáltassák az alakítandó nyugdíjintézet pénztárába. A hozzájárulás, ekkora összeg erejéig, közigazgatási úton is eszközölhető, még pedig a zsinati törvény 245. §. g) pontja alapján.

S ide vonatkozólag nincs is másra szükségünk, mint a papi fizetések pontos kimutatására, aminek eszközzése nem járna valami nagy nehézséggel. Csak az „Igénytelen javaslat“-hoz, illetve e tervezet készítéséhez bekért adatokat kellene az esperességeknek átvizsgálniok: azonnal készen lenne a munkálat!

Ha annak idején valaki ez adatokat átvizsgálta volna, nem ékeskednének közöttük, különösen az „Igénytelen javaslat“-ban olyan valótlanságok, melyek, a körülmények ismerőire igazán bosszantók.

Én tehát a szervezendő nyugdíjintézet terheinek viselésébe a papi fizetések egy vagy két száztőlíjára már most bevonnám a gyülekezeteket is, s így a tervezetet bővíteném, a mennyiben olyan dolgot is fölvennék belé, ami mostan hiányzik belőle!

De más irányban is eszközölnék rajta változtatást. Így határozottan leszállítandónak tartom a belépésre kötelezett évek számát. Nem szükséges hosszabb számítás eszközölni, elég, ha rátekintünk a II. mellékletre s azonnal világosan áll előttünk, hogy ha a mostan hivatalban lévőket 65 éves korukig kötelezzük a belépésre s a korpótlékok megfizetésére, olyasmit követelünk tőlük, ami a legtöbb esetben teljes lehetetlenség. Aki péld. az intézet életbe lépésekor 60 éves, ha magát és családját csak 500 frt erejéig is biztosítani akarja, annak akkora összeget kellene fizetnie, hogy 800 frt fizetésből talán soha világ életében sem fizethetné be! A hivatalba lépőket igenis azonnal kötelezném a belépésre, mihelyt alkalmazást nyernek, a hivatalban lévőknek azonban a 40–45 éves koron túl tetszésükre biznám, hogy belépjenek-e az intézetbe, avagy ne.

Utóljára hagytam, amit álláspontom szerint legfőbbnek tartok s így először kellett volna említenem. És ez nem más, mint a javaslat 4. pontjában foglalt kettős biztosítás. A helyett ugyanis, hogy külön biztosítottam a családfőt és külön annak családját is, én megelégedném az egyszeri biztosítással is, olyanformán, hogy ami előregedésem, esetleg munkára alkalmatlanná lételem esetére, reám nézve nyugdíj, elhalálozásom esetén családomnak ellátási díja lenne. Ezt pedig tenném azért, mert nekünk nem annyira személyünket, mint inkább családjunkat illetőleg van szükségünk biztosításra. Magunk ugyanis, egész életfolyamára történvén az alkalmazás, biztosítva vagyunk hivatalunkkal míg élünk; de mi történjék családjunkkal, ha elhalálozunk? Azokat kell nekünk biztosítanunk főként, és nem magunkat!

Megesik ugyan, hogy egyesek öregség miatt nyugalomba lépnek, mások meg egyéb ok következtében a papi pályának bucsút mondanak; de az ilyen esetek száma a halálozásokéval szemben olyan csekély, hogy alig jöhet tekintetbe! Így péld. nálunk, Dunántúl, az 1892-ik esztendőben, nyugdíjasok csak 3, ellátási díjban részesülők pedig 25 voltak 100 után.

Igaz ugyan, hogy abban az esetben, ha a nyugdíj egyszersmind ellátási díj is szolgálna s a befizetés is csak egyképpen történék, a mostani számítás szerint a bevételek nem fődöznek a kiadásokat; hanem az így támadó különbség eltűnik, ha alapdíj fejében 25% -től helyett 37.5% -tőlít, évi díj pedig 5% helyett 7.5% -tőlít kellene fizetni, sőt a gyülekezetek bevonásával az évi járulékok is mostanítól nem is térne el.

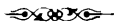
S hogy a két számítás eredménye a befizetés-

nél ugyanaz, arról könnyű meggyőződni. Ha a javaslat értelmében biztosítom magamat 400, családomat 200 frt erejéig, alapdíj fejében fizetek 150 frt; évi járulékul pedig 30 frt. Ha az én ajánlatom szerint biztosítom magammal együtt családomat is 400 frtra, alapdíjat fizetek 150 frt, évi járuléklban pedig 30 frt. Itt tehát nem nyerek semmit! Hanem igenis nyerhetek, illetve nyerhet s a valószínűség szerint nyer is családom a kifizetésnél. Az én ajánlatom szerint ugyanis, ha magamat és családomat 400 frtra biztosítom, 10 évi tagság után évenként kapok 160 frt s esetleg halál esetén, ennyit kap családom is. A javaslat értelmében, ha magamat 400, családomat 200 frtra biztosítom, 10 évi befizetés után, ha szolgálni nem tudok, magam kapok ugyan 160 frt, családom azonban aligha kap, mert az ő biztosításának éve nem az évi életkorom 25 évével, hanem a család alapításával kezdődik. Az évi ajánlatom szerint tehát 10 évi tagság után 160 frt akkor is biztosítva van hátramaradó özvegyemnek, ha vele egy évig éltem is; a javaslat értelmében pedig csak 80 frt az évi biztosíték, az ellátási díj azonban lehet különböző, a mint az együtt élés éve több vagy kevesebb.

S ép azért tartom én ajánlatomat célszerűbbnek a javaslatnál, mert így sokkal inkább biztosítva lennének családaink, mint a javaslat szerint.

De akár így lesz, mint én jelentem, akár úgy, miként a javaslat gondolja; a fődolog, hogy valahogyan legyen!

Tolnai József.

BELFÖLD.

A dunáninnen i ág. hitv. egyházkerület közgyűléséről nem szolgálhatunk kimerítő tudósítással, mert a kisebbséghez tartozó szerkesztő s tudósító a gyűlést elhagyták. Adjuk a gyűlés képét a „Národnie Noviny“ idevágó cikkének fordításával, melyből a helyesen közölt adatokhoz csatolt reflexiók nyomán a többséget jellemző hangulat is kivehető:

„A jó ügynek diadala.“ Liptó-Szentmiklós, aug. 24.-én. Tegnap és ma tartatott meg minálunk a dunáninnen i ág. h. ev. egyházkerület évi közgyűlése. Elnököltek a közgyűlésen t. cz. Szentiványi Márton felügyelő és Baltik püspök urak. Az előbbeni mint kerületi felügyelő bizony már vissza is vonulhatna a megérdemelt nyugalomba, mert kora előhaladottsága miatt alig mozog. Megnyitotta a közgyűlést, magától értetik, magyarul, bár az illendőség magával hozta volna, hogy ezt, tartatván a közgyűlés egy tiszta tót egyház kebelében, tót nyelven megselekedte volna. És midőn a püspök ur is a maga megnyitó beszédét és a közgyűlés tárgyalását magyar nyelven kezdte meg, Csulik L. ur nyitrai küldött a közgyűlés többségének csakis jogosult nézetét fejezte ki, a midőn kívánta, hogy az elnökségből többet beszéljenek tótul, mivel ezt megkívánja az illendőség és a közgyűlés tagjainak többsége valamint a nagy számban megjelent helybeli és vidéki egyháztagok iránti tekintet. Rosszul esett és csodálkozást

keltett a püspök ur azon megjegyzése, hogy az elnökség utbaigazítást nem fogad el.

Erre hozzáfogtak a kerületi közgyűlésnek a zsinati törvények értelmében való szervezéséhez. A közgyűlési küldöttek között ott láttuk Beniczky Kálmán turóci alispánt is, kinek szegénykének, mivelhogy Turóczban megbizatáshoz sehogysem juthatott, menekülnie kellett oda alá egészen le Pozsonyba a németekhez, hogy a közgyűlésbe juthasson. A kerületi követek névjegyzékének megállapítása után következett a kerületi tisztviselők választása. Ez a közgyűlésnek egyik legfontosabb tárgya volt azért, mert a zsinati törvények értelmében a közgyűlésnek szavazati joggal ellátott tagjai most már nemcsak az egyes esperességek küldöttei, de a kerület valamennyi tisztviselői is. S ezen fontos tárgy fényes győzelmünkkel intéztetett el. Megválasztattak kerületi jegyzőkké: Jánoska György, Boor Lajos, Simkovicz János, Dr. Stefanovics Milos, Dr. Minich Jaroszlav és Dr. Dérer József urak; kerületi ügyészszé: Ruzsiák János ur; kerületi pénztárnokká Dr. Sztodola Emil ur, könyvelővé Ruppeldt Károly ur; ellenőrré id. Laczko György ur; levéltárnokká Uram Gergely ur; a kerületi törvényszék tagjaivá lettek: Institorisz József, Kovalevszky Mieroszlav, Langhoffer Károly, Laczo János, Csulik Lajos, Dula Máté, Dr. Vanovics János, Kállay Adolf, Milecz János, Dr. Medzihradszky urak; a tanítói korból Szokolik András, id. Jamniczky András urak; törvényszéki jegyző lett Hroboň János ur. Ezen eredmény nem tetszett sem az elnökségnek, sem a pozsonyiaknak, kik hozzá voltak szokva, hogy zsákmányoljanak eddigi határozatlanságunkból és ingatagságunkból, mely, sajnos, még arra is birt, hogy a zsinatra mentünk és ostort fontunk önmagunkra. Hát nyugodtan vettük gúnymosolyukat, melylyel az imént végbement választás kihirdetésekor megtisztelték.

A püspöki évi jelentés olvasása előtt vita támadt a fölött, hogy tótul vagy magyarul olvastassék-e el. Dula ur, tekintettel az eddigi gyakorlatra és a mult évi határozat szerint kívánja a tót szöveg felolvasását, mivelhogy tót egyházban vagyunk; a pozsonyiak megint a magyar szöveget, mivel a tótot nem értik. A vita azzal végződött, hogy a jelentés előbb tótul olvastatott, azután kivonatban magyarul. A pozsonyiak, egész Ritter esperesig a tót jelentés olvasásakor tüntetőleg kimentek a templomból és csak akkor jöttek vissza, midőn a magyar szöveg olvasása kezdődött. Itt is megmutatták türelmetlenségüket és pártos elfogultságukat. Mivel az idő előhaladt volt és a jelentés kapcsán megjegyzések és kérdések tétettek, a közgyűlés folytatása 2 órakor augusztus 24.-ére tüzetett ki.

Augusztus 24.-én folytatott a tárgyalás. Mindjárt a megnyitás után felállt Dobrovits Mátyás a pozsonyvárosi esperesség küldötte, és a pozsonyiak és mosonyiak nevében tudomásra hozza, hogy mivel a tegnapi választások eredményeképp ki vannak zárva a kerület közügyeire való minden befolyástól, levonván ebből a következményeket a közgyűlésen tovább részt nem vesznek, és tüntetőleg elhagyták a közgyűlést Beniczkyjökkel meg két lipői küldöttel Bobrovniczkyval és Piathyal együtt. Szerencsés utat kívántunk nekik, és a közgyűlés elmenetelüket jegyzőkönyvileg tudomásul vette. Dr. Stefanovics ur ugyan kívánta, hogy a jegyzőkönyvben kiemeltessék az, hogy a

közgyűlés többsége a tegnapi választásoknál semmi törvény ellenességet nem követett el, és a ki jogát használja, azzal nem sért meg senkit; azonban az elnökség kijelentésére, miszerint bizonyoságul annak, hogy a pozsonyiaknak nem volt okuk elmenni, szolgál azon körülmény, hogy a tárgyalást tovább akarja folytatni, Stefanovics ur indítványát visszavonta.

Erre aztán a püspök ur előterjeszti, hogy Beniczky Kálmán még tegnap élő szóval interpellációt adott be, hogy Ujhelyi Attila, be lévén már egészen fejezve az istentisztelet háborgatása miatt ellene megindított kereset, miért még nincsen turáni egyházi felügyelői hivatalába visszahelyezve? A ügynek Dula ur részéről történt tüzetes megvilágítása után, hogy Ujhelyi még egyháztag sem, mivel sehová egyházi adót nem fizet, s így semmi közünk hozzá, mint oly egyénhez, kinek felügyelői tiszthez igénye nem is lehet, de meg főképen azért, mivel Ujhelyi egyáltalán nem is választatott felügyelőnek a turáni egyházba s ő ezen tisztséget csak bitorolta, az interpelláció fölött napirendre tértek.

Ezután kijelenté a társelnök Szentiványi Márton ur, hogy gyengélkedése miatt lehetetlen neki tovább a tárgyalást vezetnie és elment. Helyét mint a tisztségben legidősebb esperességi felügyelő Dohnányi Lajos foglalta el.

A gymnasiumi bizottság jelentése örvendetes tudomásul vétetett és a jelentés értelmében határozatba ment, hogy a gymnasium az 1894. 5. diki tanévvel megnyitassék, egyelőre két osztálylyal, ugyhogy 3 év befolyása alatt 4 osztályúvá ki fog egészítettetni; továbbá lépések teendők az egyetemes közgyűlés utján a kormánynál a nyilvánossági jog elnyerése végett. Együttal utasított az eddigi bizottság, hogy további alapítványokat és adományokat gyűjtsön.

Az egyetemes közgyűlésre kiküldettek: Dohnányi Lajos, Mudroň Pál, Dula Máté, Fajnor István, Ország József, Dr. Vanovics, Laczo János, Janoska György, Simkovicz János, Boor Lajos, Zoch Pál és Kresmery Miloszlav urak.

A felsőbb leányiskola tárgyában határozatott, hogy érintkezésbe kell lépni a modori tót és német egyházakkal, melyek megfelelő helyiségeken felül 15,000 frtnál nagyobb alapítványt is ajánlanak fel, és a lipót-szentmiklósi egyházzal, mely ugyanez iskola érdekében ajánlkozik.

A többi tárgyak, mint a számadási, ösztöndíj- és más alapítványi jelentések stb. egyszerű tudomásvétellel intéztettek el. Az indítványok közül felemlítendő a nyitrai és trencsényi esperességek indítványa, melyszerint mondja ki a kerület, hogy a kormány egyházpolitikai programjával egyet nem ért, és hogy a pozsonyi theologiai tanári karnak a tót theologusok üldözése miatt fejezze ki rosszaságát és az egyetemes közgyűlésnél ellene fegyelmi vizsgálat megindítását kívánja. Mindkét indítvány egyhangul elfogadtatott. Végre elfogadtatott a trencsényi gyülekezet megbívatása, hogy a jövő évi kerületi közgyűlés Trencsényben tartassék meg.

A jelen kerületi közgyűlés lefolyásánál még csak azt akarom konstatálni, hogy körülbelül 15—20 év óta ez talán a legelső eset, midőn a dunáninneni kerület többsége fényesen megmutatta, hogy többség és az valóban is akar

lenni s hogy egyedül egyetértéssel, egyakarattal és elszánttsággal érvényesülhet erkölcsi erőnk akár egyházi, akár nemzetpolitikai téren. — A legnagyobb megnyugvás érzetével hagytuk el este fél 8-kor a közgyűlést és mind egyikünk a maga tája felé szélylyel oszlottunk őszintén kívánva egymásnak a viszontlátást a jövő évre.

„Národnie Noviny.“

A békési esperesség felosztásáról. Veres József és id. Draskóczy Lajos lelkésztársaink a békési esperesség felosztásáról e lapunk 6., 11. és 30. diki számának hasábjain eszmét cseréltek. Nehogy úgy tűnjék fel a dolog, mintha mi többiek ügyet sem vetnénk reá, legyen szabad röviden hozzá szólanom.

Eleve kijelentem, hogy V. J. lelkésztársam nézetéhez csatlakozva, a békési esperesség felosztását szükségesnek és hasznosnak tekintem, akár határa körén belül, akár azon kívül való helyzetét veszem figyelembe.

Aki csak egy pillantást vet a térképre, lehetetlen, hogy ez esperesség közigazgatásának a nehézségét be ne lássa. Az egyházmegye u. i. Szegedtől Nagy-Halmágyig, Jász-Nagy-Kún-Szolnok és Torontál vármegyékre részben, Csanád és Arad vármegyékre pedig egészen kiterjedő, több mint 2 millió 300 ezer katasztrális holdnyi, a nóg-rádi esperességnél háromszorta nagyobb területen fekszik. Magának az apatelki egyháznak a területe szórványhelyeivel kétszer akkora, mint az egész túróczi esperesség. Ily nagy területen képzelhető-e, hogy akármilyen munkabíró esperes eleget tegyen az új zsinati törvények 94 diki §-ának, a mely így szól: „az egyházmegyei felügyelő és esperes tartoznak az egyházközségeket és iskolákat — itt több mint másfél száz — időnként meglátogatni?“ Azt hiszem az sem könnyíti a kormányzást, hogy vannak népes, 10, 20, 25 ezer lelket számláló egyházaink, s hogy az egyházmegye népessége a dunáninneni kerületét, ha a nyitrai esperességet kiveszszük, számban eléri. S mivel az esperesnek a világi hatóságokkal s más vallásúak egyházi hatóságaival szemben is kell az egyházmegyét képviselnie, érdekes megjegyezni, hogy esperességünk területén két szabad királyi, két rendezett tanácsú és egy törvényhatósági joggal felruházott város s 26 szolgabírói járás van. Más vallásúak pedig, az ev. reformátusok, unitáriusok és zsidók egyházközi viszonyait nem tekintve, nevezetesen a a róm. katolikusok az erdélyi, csanádi, nagyváradai és váci püspök s a kalocsai érsek, a gör. katolikusok a lugosi és nagy-váradai, a gör. keletiek pedig az aradi, temesvári, bácsi stb. püspök fenhatósága alá tartoznak. Mindez bizonyára nagyon bonyolítja az egyházi kormányzás szálait. Mennyivel könnyebbé s ennek folytán jobbá is válnék, ha az esperesség, mint V. tervezi, vagy akár más módon, legalább 3 részre, illetőleg egyházmegyére osztatnék! A vasutvonalak, a földrajzi fekvés, az anyagi és szellemi élet emporiumai: Arad, Csaba, Orosháza, Szarvas, szinte megjelölik, hogy az egyházközségek mlként csoportosuljanak új esperességekké? Pl. arad-csanádi, békési, — Csaba, Orosháza stb. — és békés-csongrád-szarvasi stb. Nem hiszem, hogy az ilyen felosztással az „örökigazságon“, hogy t. i. több ember többet bír, oly nagy csorbát ejtenénk, mint Dr. lelkésztársunk képzei. Felosztás következtében a békési esperesség meggyöngülne, illetőleg a három

közül egyik sem lenne olyan nagy mint a mostani, de azért népesség tekintetében a legkisebb is tizszerte nagyobb volna a barsinál; a „köz“ azonban szerintem épen ennek folytán erősödnek, mert bizony igaz, hogy „több ember-esperesség, többet bir.“

Ezzel gondolataim tekintetét az esperesség határaiból kifelé irányozom. Ugyanis az a nagy tömeg, az a 116.000 lélek hogyan érvényesítette a maga erejét eddig a kerületi gyűléseken és a zsinaton, pl. a barsi esperességgel hasonlítva össze? Úgy, hogy míg az két követtel képviseltette magát, addig ez, mely népesség tekintetében 58-szor akkora, négygyel. S így az arány olyan, mint 1 a 29-hez. Onnan tehát 1 ember 29 békésinek érdekét ellensúlyozta. Ezt az aránytalanságot nem fogja ugyan teljesen kiegyenlíteni a tervezett felosztás, de legalább némileg enyhítendi az ellentéteket. Mert zsinati törvényeink értelmében a tervezett 3 esperesség a kerületen 14-gyel, a zsinaton pedig 6-tal képviselhető magát. És ez semmiképen sem kicsinylendő érvelés. Igaz ugyan, hogy az esperesség méltó képviselése nem a „számot szaporítók“, hanem a „számottevők“ függ; úgyde én azt a szegénységi bizonyítványt nem állítanám ki magunkról, hogy az esperességben csak 4 „számottevő“ találkozni. Utóvégre legtöbb esetben mégis csak a szám dönt. V. és Dr. lelkésztársaink, lehető például hozom fel, bizonyára ez ügyben sem fogják egymást kapacitálhatni, mert mind a kettőnek erős, határozott a meggyőződése s mind a kettő hatalmas szónoki talentumával ragyogó beszédekben fogja a maga álláspontját védeni. De mi következik majd azután? Az, hogy mégis csak a „számot szaporítók“ fognak az ügy felett dönteni. Közbevetőleg legyen mondva, én annak határozottan híve vagyok, hogy az esperesség a kerületen az úgynevezett „számot szaporító“ fiatalabb lelkészek által is képviseltesse magát. Hadd tapasztaljanak, hadd bővítsék ismereteiket, hadd élesszék szent lelkesedésük tüzeit ott a közös lángnál! S majdan belőlük is válhatnak olyanok, akik méltón fognak reprezentálni. A gyémánt is csiszolás folytán nyeri értékét.

Nem állhatom meg, hogy még Dr. lelkésztársam egyes mondásaira, melyeket axiómák gyanánt állít fel, észrevételeimet meg ne tegyem.

Többi közt azt mondja: „a nagy egyházak semmi nélkül nem szűkölködnek.“ Bizony ezt a legtöbb nagy egyházzól nem lehet elmondani. Ott van Csaba. Huszonöt-ezer lelket számlál. Van vagy 34 elemi iskolája. De hát e tekintetben nem szűkölködik-e? Pl. Varsáddal szemben — ne vétessék dicsekedésnek, hiszen Isten kegyelméből vagyunk, amik vagyunk — holott ez legfeljebb egyezer lelket számlálván, két iskolát tart fenn s tanítóit a csabai tanítói fizetések átlagos összegével jutalmazza. Arány szerint legalább 50 iskolával kellene birnia.

„Akármilyen nagy és kiterjedett a békési esperesség, azt jól, kifogástalanul, teljes felvirágzásra lehet kormányozni.“ Ez igaz. Ugy, de akkor még inkább áll, hogy a kisebb esperességeket még annál is jobban és kifogástalabbul lehet kormányozni; mert azt hiszem, hogy a kormányzói tehetség nincs helyhez kötve!

Habár nagy területen fekszik is az esperesség, mondja tovább Dr. lelkésztársunk, „a Krisztussal folyton együtt vagyunk.“ Keresztény-érzületre valló gyönyörű állítás.

Csakhogy én vele párhuzamosan azt mondom, hogy az esperesség feldarabolása után is a Krisztusban folyton egyek leszünk! Közös főiskolánk és özvegy-árva intézetünk is, elválásunknak daczára, össze fog minket tartani.

Mikor pedig a telt kamaráról, a népes, gazdag méhekről beszélt cikkében Dr. lelkésztársam, akkor az jutott eszembe, hogy a telt kaptárban a méhek el szoktak lustulni, de a kevésbé gazdag kaptárban nagyobb szorgalomra serkentetnek. Így a kisebb esperességekben az egyeseknek több terük nyílik a munkálkodásra, mely körülmény semmiképen sem válhatik a köznek kárára.

Mindezeknél fogva én V. lelkésztársam intencióját helyeslem. A békési esperesség felosztását szükségesnek és hasznosnak tartom. S tudva azt, hogy annak előbb-utóbb be kell következnie, magamat a kontemplált aradsanádi esperesség egyik tagjául mutatom be.

Addig is maradok a békési esperességben

Csepregi György,
új-f.-varsándi lelkész.

VEGYESEK.

— Resicza. Egy reverszális metamorfózis. Hogy a reverszális is metamorfózis-képes, azt a következő eset bizonyítja. Egy ágost. hitv. ev. apától származott fiútól egyházi adót követeltünk. Ez, hivatkozván az atyja által 1858-ik évben kiállított reverszálisra, az adó fizetését megtagadta. A szolgabírói hivatal jogosnak találván megkeresésünket, a reverszalist az 1868. LIII. t. cz. 12-ik §-a alapján érvénytelennek nyilvánította és az illetőt az egyház költségeihez járulni kötelezte. A reverszális az idézett §. világánál tehát érvénytelen volt. Az illető megfellebbezván ügyét az alispáni hivatalhoz, itt a reverszális az 1855-ik évben kötött concordatum hosszú szálai közé került, — beszövedött és — érvényes bábúva vált. Kítettük a napra. Megfellebbeztük a kultusministerium-hoz, hivatkozván úgy az 1868. LIII. t. cz. 12-ik §-ára, mely kimondja, hogy „ezentúl is érvénytelen“, valamint az 1848.-ki XX. t. cikkre is, mely kimondja a viszonzosságot. Itt a bábú tönkre ment, megsemmisült, mert „a reverszálisok adása törvényeinkben megengedve seholsincs.“ Csakhogy még sem egészen semmisült meg, — nagyon szívós életű az! Megérintette az 1791. XXVI. t. cz. 15-ik §-ának a sugára: „nonnisi proles masculae patris religionem sequi possint“ — s föléledt, kibujt — és örvend életének, mint: csodabogár. Így lett az érvénytelen reverszálisból érvényes és érvényesből érvénytelen, — de mégis érvényes. Azután még panaszkodjunk, hogy nincs viszonzosság! Van! Metamorfózis-viszonzosság. Bizony elég volna már belőle! *Pántyik János,*
ev. lelkész.

— Gyász esetek. Özv. Lenkei szül. Thurzó Mária urnó mult augusztus hó 26.-án hunyt el, életének 55 éves korában s 28.-kán temettetett el Trencsénben. — Bujkovszky Gusztáv lelkésztársunkat gyászos veszteség érte 18 éves kedves Sarolta leányának augusztus 28.-án történt elhunytával. Tetemei aug. 30.-án temettek el Lajosfalván. — A megszorodottakat vigasztalja meg az Úr vigasz-

taló szentlelke, az elhunytakon pedig lengjen az Úr békessége!

— **Megjelent művek:** A Luther Társaság XVI. kiadványa: **Hörk József: A nagysárosi vár ura.** Történeti elbeszélés. Ára 15 kr. — **Theologiai ismeretek tára.** Szerkeszti Zoványi Jenő. II. füzet. Tartalma: Augustana confessio — Bőjt cikkek egy részéig terjed. Az egész mű (több mint 12 füzet) előfizetése 5 frt, egyes füzet ára 50 kr. — **Ág. hitv. ev. Énekgyűjtemény II. rész.** (Előmunkálat a leendő bánya-kerületi énekeskönyvhöz.) **Kovács János: Paget János esq. életrajza.** (Különlenyomat a „Ker. Magvető“ 1893. évi 2. füzetéből.) Kolozsvár, Ajtai K. Albert könyvnyomdája. — **Nagy Lajos: Tavaszi hajtások.** Versek, gondolatok, értekezések. Kapható a szerzőnél Dabronyban (utolsó pósta N.-Alásony, Veszprém megye) és Kis Tivadar könyvkereskedésében Pápán, ára 1 korona. — **Hazafias dalok és indulók középiskolák számára.** Szerkesztette és négyzólamu karra alkalmazta **Szügyi József.** Budapest 1893. Kunosy Vilmos könyvnyomdája. Ára 55 kr., kapható szerzőnél. — **Olvasókönyv az elemi népiskolák V. és VI. osztályai számára.** Szerkesztette **Dezső Lajos.** Kiadja a „sárospataki irodalmi kör“ a főiskola költségén. Ára kötve 80 kr.

— **Megjelent művek:** **Révész Bálint: Ünnepi és éveszaki egyházi beszédek,** sajtó alá rendezte és kiadta **Csiky Lajos.** IV. kötet. Debreczen 1893. Tartalmaz 6 adventi, 5 karácsonyi, 6 újévi, 3 téli, 3 farsangi, 4 bőjti, 2 tavaszi és egy virágvasárnap, összesen 30 beszédet. — **Csiky Lajos,** mint kiadó, lapunk útján is tudatni óhajtja mindazokkal, kik a múlt évben az első három kötetet megrendelték nála, de az ezen évben megjelenő IV.—VI. kötetekre még mindaddig nem küldték be hozzá megrendeléseiket, hogy nékik ezen új köteteket kész az előfizetési 2—2 frt árért küldeni meg. — **Kókai Lajos** kiadásában **megjelentek:** **Békés-csabai Énekeskönyv** ág. hitv. evangyéliumi hívek számára. A jelen hatodik kiadás kettős kiadás: egyik magyar a másik tót-német felirásokkal. A két kiadásnak szövege különben ugyanaz. Ára 1 forint (2 korona). — **Drummond Henrik: A keresztyénség programja.** Fordította **Kovács József.** Ára 40 kr. Az első mű általánosan ismert és számos egyházunkban használatos énekeskönyv, melynek ajánlását feleslegesnek tartjuk, csak azt említjük fel, hogy ez új kiadás mellett is a kiadó ügyessége szembeszökő. A második művet mint igen érdekes jelenséget ajánljuk tisztársaink figyelmébe.

PÁLYÁZATOK.

A **lévai** ág. h. ev. egyház hatosztályu elemi iskolájához tanítót keres, ki a kántori teendőket is köteles lesz végezni. Javadalom: 400 frt fizetés, 20 frt fapénz, stola és egy bútorozott szoba. Mellékjövedelemre van kilátás. Nőtlen pályázók küldjék felszerelt kérvényeiket alulirothoz.

Bándy Endre,
h. lelkész.

A **torzsai** (Bács-Bodrog m.) ág. h. ev. magyar tan nyelvű népiskola egyik osztály-tanítói állása megüresedvén, annak betöltésére pályázat hirdettetik. Fizetés: 400 frt készpénzben, 20 mm. szén saját használatra, szép lakás kerttel, esetleg 80 frtnyi lakbér. A megválasztandó tanító az első vagy mind a két alsó osztályt fogja vezetni; mire nézve rendelkezési jogát az iskolaszék fenntartja magának.

Szükség esetén kántori funkciókat is végez. Szükséges továbbá a német nyelvről tökéletes ismerete.

A kellőleg felszerelt folyamodványok szeptember 9-ig alulirothoz küldendők be.

Famler G. Adolf,
ev. lelkész s iskolaszéki elnök.

Bács-Szeghegyre ág. evang. németül jól tudó tanító kerestetik. Évi fizetés: 300 frt és 50 frt lakpénz, negyed-évi előleges részletekben. Teendője: az I. oszt. gyermekeket tanítani és felváltva a többi tanítókkal az ismétlőket oktatni.

Engisch Frigyes, isk.-széki elnök.

A **bulkeszi** (Bács-Bodrog m.) ág. hitv. evang. német-magyar tannyelvű iskolához segéd-tanító kerestetik, kinek kötelessége leend az iskolaszék által reábizott osztályokat önállóan vezetni s esetleg a kántori teendőkben is segídeni. — Fizetése leend 400 frt, havonkénti előleges részletekben. — Kérvények, tanképesítővel s szabatos orgonajátékról bizonyítvánnyal, szeptember 15-éig alulirothoz intézendők.

Bulkesz, 1893. aug. 29.

Kottler Ottó,
ev. lelkész, iskolaszéki elnök.

HIRDETÉS.

KÓKAI LAJOS

könyvkiadó hivatalában (Budapest IV. károly utca 1. szám a.)

megjelent újabb könyvek:

- Békés-Csabai énekeskönyv** ág. h. ev. hívek számára VI-ik magy. feliratu kiadás füzve 1 frt. ktv. **1.20**
Ugyanaz VI-ik tót-német „ „ „ 1 frt. „ **1.20**
- Bitay:** Magyar keresztyének imádságos könyve egy esztendei imádságok füzve **1.20** ktv. **1.80**
- Böhm:** Ember és világa II-ik rész: A szellemi élet . . . . . **3.—**
„ „ Ember és világa I-ső rész: Dialektika vagy alaphilosophia . . . . . **3.—**
- Drummond;** A keresztyénség programja (angolból) . . . . . **—40**
- Fejes:** Egyházpolitika protestáns szempontból **—40**
- Froude:** A reformáció befolyása a skót jellemre ford: Baráth Ferencz . . . . . **—20**
- Mokos:** A dunántúli ágost. hitv. evang. egyház 1598-iki törvénykönyve . . . . . **1.—**
- Szász K.:** Élet a halálban. Nagyobb és kisebb halotti beszédek és imádságok (1854—1893.) **2.50**

Ezekon kívül teljes raktár a

közép-, polgári- és elemi iskolákban

használt könyvekből.

A megrendelések pontos elintézéséről az üzlet régi jó hírneve kezeskedik.